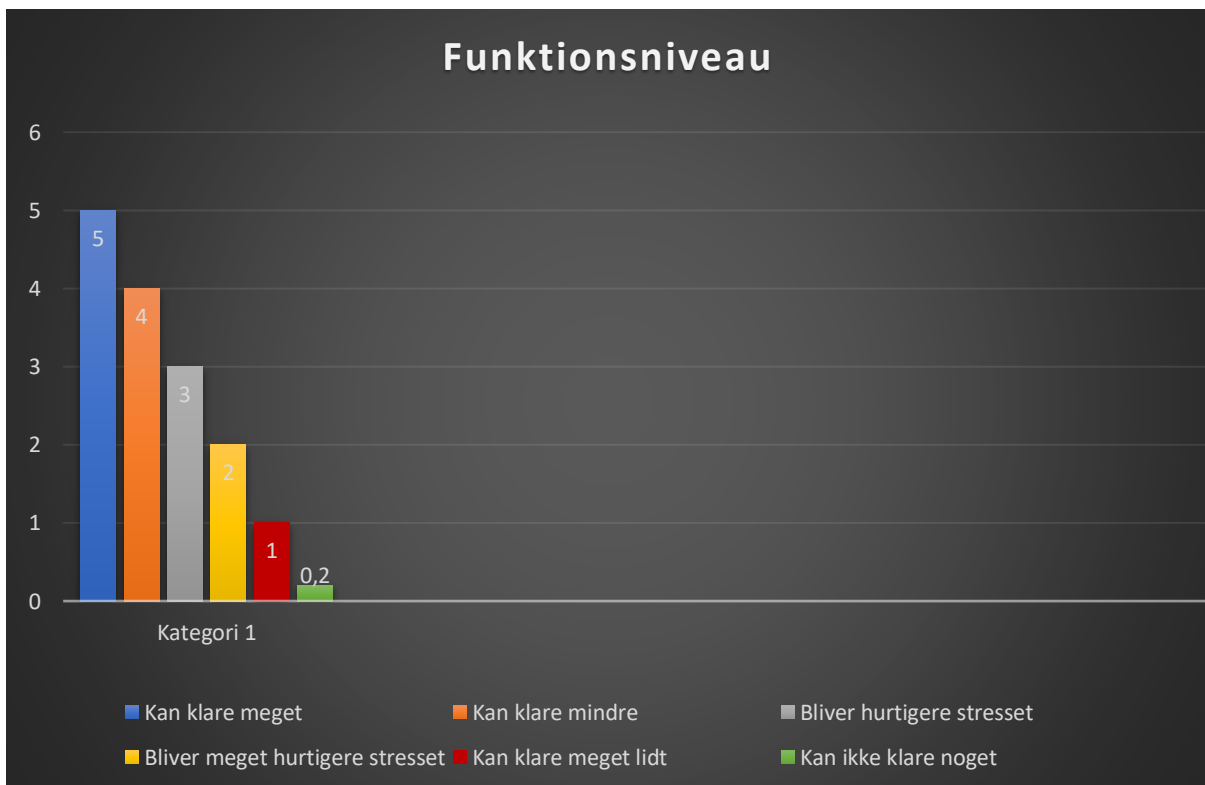


Funktionsniveau

Når man taler om autisme, kan man ikke undgå også at tale om 'funktionsniveau'. Her på de efterfølgende sider handler det om, at man som asperger gradvist vil blive dårligere til at begå sig socialt og tilpasse sig en NT-verden, jo mere træt man bliver, som følge af at være sammen med andre mennesker, og jo flere sanseindtryk hjernen har ophobet.



Skemaet viser de forskellige stadier, en asperger kan være på.

Hvis man forestiller sig, at den **blå** søjle er en helt fuldstændig udhvilet og frisk person med Aspergers, så kan han, når han er på det niveau "meget", først og fremmest vil han kunne bruge alle sine strategier, og han er således meget bedre rent socialt. Indlærte strategier, som f.eks. at huske at have et minimum af øjenkontakt er også aktiveret, og aspergeren kan desuden bedre klare stress. Det er desuden langt lettere at få aspergeren til at foretage sig noget socialt, da han på dette tidspunkt stadig har nok opladning på sine batterier til det. Det er også, når han er på dette niveau, at man bør tale med ham om eventuelle konflikter og problemer. Yderligere er det her, at han er bedst til at håndtere noget, der vedrører planlægning, abstrakte ting og flere bolde i luften.¹

Vi rykker nu videre til den **orange** søjle. På dette niveau er aspergeren blevet mere træt, han har måske "været på" socialt i et par timer, og dét at bruge de mange strategier, i det hele taget at fungere "normalt", har allerede kostet på kontoen. Nu ser vi de første tegn på, at aspergeren er træt, idet øjenkontakt bliver lidt sværere for ham. Det er også her, at der er større risiko for, at andre opdager, at han er "anderledes". Jo mere træt, stresset og mættet af sanseindtryk en autist er, jo dårligere er han til at kompensere og virke "normal", og her i den orange søjle vil man i det små begynde at se tegn på det i form af, at aspergeren "sænker paraderne".

Vi kommer nu til den **grå** søjle. På dette niveau er stressniveauet steget mærkbart, aspergeren er ved at være godt brugt, han har "været på" i et godt stykke tid. Det bliver sværere og sværere for ham at opretholde den "normale" facade og ikke mindst benytte de indlærte strategier. Hans hoved er endnu mere fyldt op med sanseindtryk og mennesker. Han vil begynde at lave fejl, fejl, han ikke ville begå, hvis han var udhvilet (blå søjle). For aspergeren er disse fejl enormt frustrerende, for han vil bare så forfærdeligt gerne være ligesom de andre, f.eks. i forbindelse med en fest. Fejlene kan være i småtingsafdelingen, som f.eks. at han glemmer øjenkontakt, mens han hilser på en person, eller det kan være, at han kommer til at tale over sig og være for ærlig, og det skaber måske en lidt trykket stemning. Måske vil personerne omkring aspergeren ikke tage særlig meget notits af denne malplacerede udmelding, men for aspergeren vil det være forbundet med skam og frustration ikke at kunne kontrollere sig selv og ikke bare fungere normalt som de andre.

¹ Dermed ikke sagt, at han er godt til disse ting, for det er han ikke, men på det blå niveau kan han bedst håndtere dem.

Næste niveau er den **gule** søjle, her skal aspergeren virkelig begynde at passe på sig selv. Hvis aspergeren stadig er sammen med mennesker, så er risikoen for, at andre spotter, at han ikke "er som de andre", nu langt højere. Nu vil han for alvor begynde (ubevidst), at slække på de indlærte strategier, simpelthen fordi der ikke rigtig er mere energi til at opretholde dem og holde dem kørende. Man kan sige, at hvis han var en computer, så ville hovedparten af RAM nu være opbrugt. Det er også her, at øjenkontakten for alvor bliver svær for ham. Hvor han på det blå niveau, i den helt udhvilede tilstand, var i stand til at have øjenkontakt med en anden person i måske 80 procent af tiden, så er det tal nu måske halveret. Hvis man bor sammen med en asperger, og du kan mærke, at han er på dette niveau, så skal du for alt i verden ikke begynde at indlede samtaler med ham, hvor det handler om at skulle planlægge noget fremad i tiden, hvor der er mange faktorer og bolde i luften. Det vil han nemlig slet ikke kunne klare, og risikoen for, at det udvikler sig til en konflikt, og han bliver irriteret og vred, er alt for høj. På dette tidspunkt er aspergeren godt og grundigt fyldt op i hovedet, og derfor bør du kun tale med ham om nødvendige og vigtige ting.

Den næstsidste søjle er den **røde**. Her er aspergeren virkelig forfærdelig træt. Hovedet er fyldt næsten helt op, og der er alt for mange sanseindtryk, som kører rundt. Hvis aspergeren er sammen med mennesker på dette tidspunkt, vil han forhåbentligt prøve at finde et sted at være alene, for batteriet er næsten helt fladt. Strategierne, der skal hjælpe ham til at indgå blandt mennesker og opføre sig "normalt", er der ikke mere energi til at opretholde. Det er så nu, at han vil være i al for høj risiko for at komme ud i situationer, hvor andre ret tydeligt vil lægge mærke til, at han er anderledes. Det er også her, at øjenkontakten måske er så ringe, at den er nærmest ikke eksisterende. Det er desuden på dette tidspunkt, at lunten kan være kort i forhold til konflikter. Her bør du som partner/kæreste/etc. kun tale med ham om de basale behov, mad, drikke og hvile. Ligeledes bør aspergeren her slet ikke være sammen med mennesker, men derimod være helt alene og sidde med sin særinteresse eller bare slappe af!

Vi er nu nået til den sidste søjle, som er den **grønne**. Nu er spillet slut... aspergeren er helt ødelagt, han kan slet ikke håndtere andre mennesker, næsten ikke engang sig selv. Det er på dette niveau, at han meget let vil kunne få "meltdowns". Meltdowns er en form for anfald, autister får, når hjernen ikke kan klare mere, da der er alt for mange sanseindtryk. Anfaldet kan manifestere sig på mange forskellige måder. Efter

anfaldet skammer autisten sig ofte over sin adfærd, som han ikke kunne kontrollere, hvor meget han end ønskede det. Meltdowns kan også opstå, selvom aspergerens funktionsniveau ikke er helt i bund. Det er ikke altid til at forudsige hvad der udløser det. Når aspergeren er på dette grønne niveau, gælder det om så vidt muligt ikke at tale til ham, medmindre det er yderst vigtigt. Det lyder voldsomt, men man skal tænke på, at en asperger skal bruge energi på at afkode talen, ordene, intonationen, måden, det bliver sagt på, kropssprog og bare det at forholde sig til et andet menneske, der henvender sig til ham, det kan han slet ikke klare nu, så lad ham være! Han skal bare være alene og lade op i ro og fred.